

Impacte humà sobre el medi marí

Massa sovint es pot veure que els fons marins de molts indrets estan empobrits.

La degradació afecta en més o menys intensitat una bona forma de la plataforma continental espanyola.

Les causes d'aquesta situació són molt diverses.

Espanya té una de les flotes pesqueres més importants d'Europa amb més de deu mil vaixell dedicats a aquesta activitat.

La gran majoria feinegen a la zona litoral, sobre la plataforma continental.

L'alta demanda de peix ha produït la sobreexplotació pesquer de molts caladors, la disminució de les poblacions d'espècies d'interès comercial i la destrucció de comunitats marines molt productives.

En aquestes imatges, és evident l'impacte sobre les comunitats del fons marí, ja que el peix surt barrejat amb el fang arrencat per la xarxa.

També ha sortit una ampolla de plàstic d'algun producte químic que probablement ja s'havia dispersat pel mar.

Tot i que molts pescadors són conscients de la necessitat de preservar el medi marí, encara hi ha algun vaixell que, de tant en tant, pesca a fondàries menors de les autoritzades amb el greu impacte ecològic que això comporta.

També es dona el problema dels descarts, és a dir, la pesca d'organismes sense valor comercial i el dels excedents de captures.

Són animals que, ja pescats i morts, són abocats al mar o, fins i tot, a les escombraries.

Els productes químics de tota mena també són una causa molt important de la degradació del mar.

Entre ells, hi ha els derivats del petroli.

Les taques de petroli poden estar als ports, a les costes o quedar a la deriva durant molt de temps.

No sempre procedeixen d'accidents o naufragis ja que, encara que la normativa internacional ho prohibeixi, els abocaments poden ser deguts a la neteja dels dipòsits dels vaixells en alta mar, als vessaments accidentals durant els trasbalsaments o a les pèrdues de combustible a les barques d'esbarjo.

L'impacte sobre els organismes és ben conegut.

Aquí es pot veure com una població de lleons marins d'una illa remota de l'Oceà Pacífic viu en una aigua totalment contaminada per derivats del petroli.

Però, a més, bona part dels contaminants marins procedeixen de terra endins.

En la nostra vida diària fem servir molts productes que contenen tota mena de substàncies químiques.

La llista és molt llarga.

Entre ells hi ha piles, aparells electrònics, motors, pintures, olis, detergents o insecticides, per exemple.

Aquí s'hi han d'afegir la gran quantitat de productes que fan servir les indústries.

Moltes d'aquestes substàncies són arrossegades per la pluja i altres són abocades a les aigües residuals.

Freqüentment, aquestes aigües contaminades no passen per depuradores o, si ho fan, cal tenir en compte que aquestes instal·lacions no poden eliminar segons quin tipus de producte químic.

Moltes substàncies perilloses, per tant, arriben al mar transportades per l'aigua de les rieres i dels rius.

Aquesta situació negativa s'incrementa durant els períodes de pluges intenses.

L'aigua de la pluja procedent de camps de conreu, de ciutats i de polígons industrials arrossega tota mena de substàncies que troba pel seu camí, moltes de les quals són contaminants.

A la desembocadura dels rius, es veu com aquesta aigua de color marró penetra mar endins.

Els corrents marins l'aniran dispersant, però també escamparan els productes contaminants que transporten.

D'aquesta manera, les substàncies abocades en molts kilòmetres terra endins acaben contaminant el mar.

La pluja, les rieres i els rius també ajuden a transportar fins al mar tota mena de recipients que, juntament als que són llençats incívicament al mar o bé hi cauen accidentalment, arribaran a les platges després dels temporals.

El contingut possiblement tòxic de molts d'aquests recipients ja s'ha alliberat al mar.

La major part d'aquests envasos no són biodegradables i romanen en els oceans durant segles.

Entre les deixalles que hi ha al mar, cal destacar les bosses de plàstic.

Moltes acaben enfonsant-se.

Van d'un lloc a l'altre fins que, finalment, acaben enganxant-se a algun organisme del fons al qual, possiblement, acabaran matant.

O bé, seran ingerides per algun animal de la fauna pelàgica.

A l'Oceà Pacífic s'estan acumulant tal quantitat de plàstics que ja ocupen milers de kilòmetres quadrats.

En zones on hi ha produccions agrícoles importants, l'ús massiu d'adobs químics, pesticides i altres productes pot afectar el medi marí.

Les aigües de rec arrossegueu totes aquestes substàncies que, pels sistemes fluvials, acaben transportant-les al mar.

Tot això, més la matèria orgànica procedent d'àrees urbanes i altres productes de variada procedència, produeixen una gran fertilització del mar.

La presència de tots aquests productes origina un gran increment de nitrats i fosfats, que són nutrients que les algues necessiten per créixer.

Hi ha poblacions d'algues que s'aprofiten d'aquesta circumstància i de l'augment de temperatura de la primavera per experimentar un creixement enorme durant els mesos d'estiu.

És freqüent que passi tant en poblacions d'algunes espècies de fitoplàncton que viu en aigües encalmades, com en les algues que recobreixen les roques dels litorals, les quals s'escampen pel fons com si es tractés d'una plaga.

Això dificulta la vida d'altres organismes i impedeix la fixació a les roques de larves d'invertebrats.

La conseqüència és que es produeix un empobriment progressiu del mar i una pèrdua de biodiversitat.

Altres afectacions de la biodiversitat marina estan relacionades amb el transport marítim, degut a que és lent però, alhora, econòmicament el més rendible.

Hi ha molts vaixells que transporten tota mena de productes d'un lloc a l'altre del planeta.

Per estar ben estabilitzats, els vaixells necessiten agafar o deixar anar llast en funció de la quantitat de càrrega que porten.

Aquest llast és aigua de mar.

Amb aquesta aigua s'agafen ous, larves i organismes que després, en deixar anar l'aigua de llast, alliberaran en indrets molt distants.

Molts d'aquests organismes no trobaran les condicions adients per viure i moriran.

Alguns, però, podran desenvolupar-se bé i reproduir-se.

En el seu nou hàbitat sovint no hi ha depredadors naturals que controlin les poblacions d'aquests intrusos i, per tant, poden arribar a proliferar extraordinàriament, tot afectant negativament les comunitats nadiues.

Aquestes espècies introduïdes artificialment en un indret, són considerades espècies invasores.

La invasió d'un territori per espècies de procedència llunyana és un fenomen natural, ja que el vent o els corrents marins també ajuden a disseminar les espècies.

Però el transport marítim i altres actuacions humanes estan accelerant molt aquest procés.

Un exemple és l'alga *Caulerpa Racemosa*.

Aquesta espècie, que viu en fons sorrencs i ben il·luminats, fa pocs anys que es va detectar al litoral espanyol.

La seva procedència és dels mars d' Austràlia.

La *Caulerpa* pràcticament no té depredadors.

Aquí no hi ha organismes herbívors que estiguin adaptats a menjar-la.

La conseqüència és que, en poc temps, ha recobert grans extensions del fons marí tot impedit la presència d'altres organismes autòctons.

Hi ha moltes espècies invasores entre les quals trobem algues, mol·luscs, meduses i peixos que desplacen les espècies autòctones i causen desequilibris en els mars costaners.

El turisme és una important font de riquesa del nostre país.

Anualment, milions de persones es desplacen cap al litoral espanyol per gaudir del nostre clima, del paisatge, de la cultura i de les platges.

Però això, ha tingut com a conseqüència que, durant molts anys, s'ha produït la urbanització descontrolada de la costa.

Això ha provocat, sovint, la destrucció d'espais de gran valor ecològic i paisatgístic com ara els ecosistemes dunars o les llacunes litorals.

Actualment, més de la meitat del litoral espanyol ja està alterat per les construccions de zones residencials, ports esportius, dics o per l'impacte del turisme.

El turisme també ha comportat la presència de gran quantitat d'embarcacions d'esbarjo.

Sovint, el fondeig es fa en qualsevol indret i es llença l'àncora, per exemple, sobre els herbeis de posidònia, un dels tresors més preciats del mar Mediterrani.

Actualment, el mar i el nostre litoral estan patint l'impacte negatiu de moltes activitats humanes.

La legislació ja preveu aquestes situacions, però sovint no es compleix.

Canviar l'actitud de l'espècie humana envers el mar i el medi ambient és una feina en la que tots hem de col·laborar.

Cal pensar que el mar és un patrimoni de tots i que és important que s'escolti d'una vegada a la gran majoria que reclama un mar net, amb recursos per extreure amb responsabilitat i amb futur.